

Lokale binding in de provincie Groningen. Een vergelijking tussen stad en platteland

Uit recent onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat de betrokkenheid in de dorpen niet altijd even vanzelfsprekend is als wordt gedacht. Dorpsbewoners hebben vooral vrienden en kennissen buiten het dorp en ook hun dagelijkse bezigheden, zoals boodschappen doen en werken, doen ze meestal elders. Een groot deel van de levens van dorpsbewoners speelt zich dus buiten het dorp af, aldus het SCP. Juist nu verwacht de overheid veel van de zelfredzaamheid van burgers. De binding en de contacten tussen mensen vormen een belangrijke inzet voor de participatiemaatschappij, ook wel de 'doe-democratie' genoemd. Mensen worden gemobiliseerd om zich meer in te zetten in de buurt of het dorp waarin ze wonen, de betrokkenheid van mensen bij hun eigen dorp of buurt wordt steeds belangrijker.

Hoe is de lokale binding in de provincie Groningen? In de periode 2013 en 2014 zijn verschillende vragenlijsten onder het Groninger Panel uitgezet die gaan over verschillende vormen van lokale binding. In het SCP rapport worden verschillende typen dorpen vergeleken. Wij kiezen voor een andere aanpak en vergelijken in deze factsheet de binding op het Groninger platteland met die van de stad.

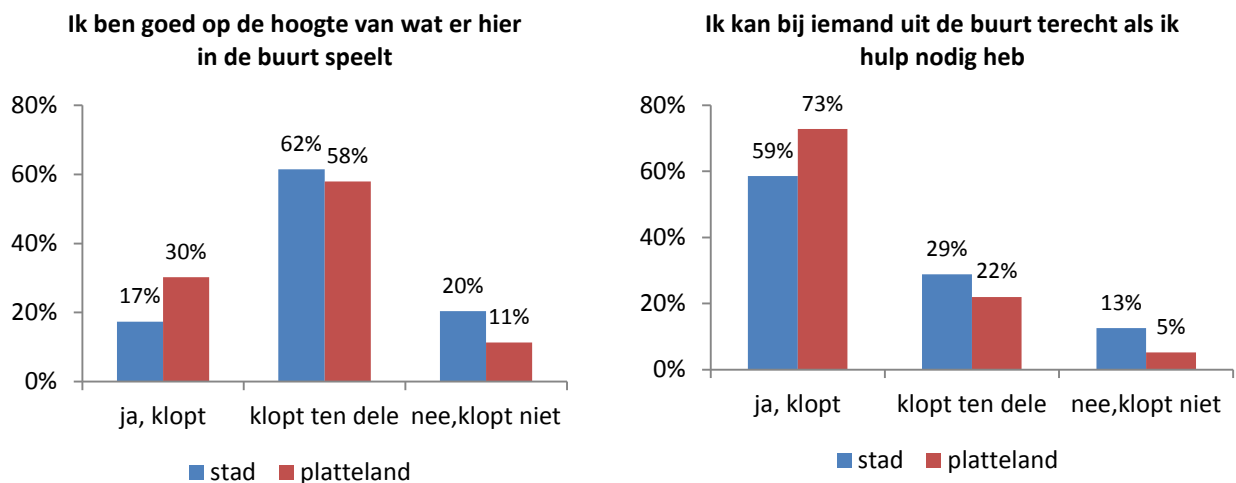
In het kort

- Plattelandsbewoners ervaren een sterkere sociale binding dan stedelingen. Driekwart (73%) van de plattelanders is ervan overtuigd dat ze kunnen terugvallen op dorpsbewoners wanneer ze hulp nodig hebben. Dat geldt voor 59% van de stedelingen.
- Ook de culturele binding ervaren bewoners van het platteland sterker. Meer mensen spreken en verstaan het Gronings, hebben de Groningse vlag in bezit en lezen, luisteren of kijken vaker dagelijks naar regionale en lokale media.
- Bewoners van het platteland reizen verder voor werk, studie of de dagelijkse boodschappen dan stedelingen. De functionele gebondenheid aan eigen dorp is in die zin sterker voor stedelingen dan plattelandsbewoners.

Sociale samenhang sterker op het platteland dan in de stad

Bij sociale samenhang gaat het om de mate waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen in een bepaalde buurt of dorp. Aan het Groninger Panel zijn verschillende stellingen voorgelegd die betrekking hebben op deze sociale samenhang. Daaruit blijkt een duidelijk verschil tussen plattelandsbewoners en stedelingen. Zo zijn bewoners van het platteland meer op de hoogte van wat er speelt in hun dorp dan bewoners van steden dat zijn over hun buurt. Tegelijk kennen plattelanders elkaar vaker en hebben ze meer contact met elkaar. 44% van de plattelandsbewoners is het hier volledig mee eens, tegenover 29% van de stedelingen. Deze goede contacten betekenen ook dat de meeste plattelanders er alle vertrouwen in hebben dat ze bij hun dorpsbewoners terecht kunnen als ze hulp nodig hebben. Bijna driekwart geeft aan dat ze het helemaal eens zijn met deze stelling, terwijl zes op de tien stedelingen dat zeggen.

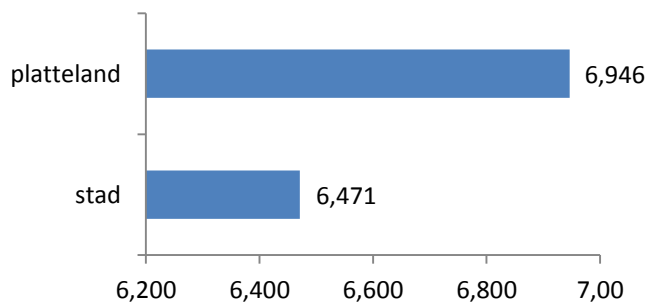
Figuur 1. Sociale samenhang in de buurt a.h.v. stellingen

Bron: Groninger panelonderzoek Sociale participatie, 2013

Dat plattelandsbewoners een sterke sociale samenhang ervaren blijkt ook uit de samengestelde indicator 'sociale cohesie in de woonbuurt'. Deze schaalscore is op basis van vier stellingen (mensen kennen elkaar nauwelijks; mensen gaan op een prettige manier met elkaar om; gezellige buurt waar veel saamhorigheid is; thuis voelen in de buurt) berekend zoals ook wordt gedaan in landelijk onderzoek (CBS 2013). De schaalscore loopt van 0 tot 10, waarbij een hogere score overeenkomt met een positiever oordeel. Gemiddeld wordt er door de inwoners van het platteland hoger gescoord dan stedelingen, respectievelijk een 6,9 en een 6,5. Dat beeld komt ook naar voren uit eerder onderzoek, namelijk dat de inwoners van dorpen meer voor elkaar over hebben dan stedelingen (Simon et al. 2007).

Figuur 2. Sociale samenhang in de buurt (schaalscore)

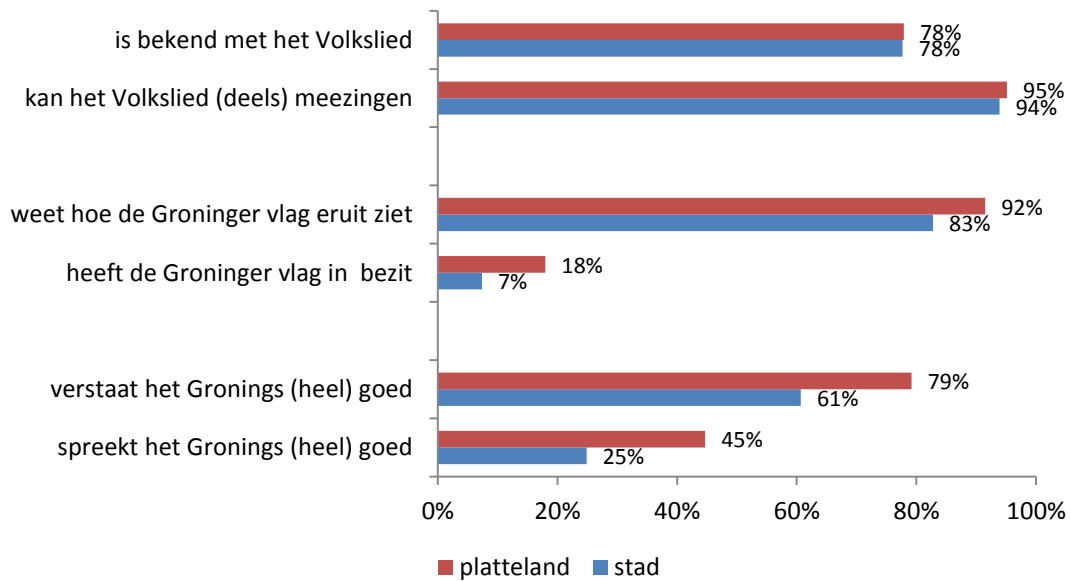
Bron: Groninger panelonderzoek Sociale participatie, 2013

Tradities en regionale media belangrijker op het platteland

Ook culturele binding blijkt een belangrijk aspect in de binding met de woonomgeving. Vooral de afstand tot de stad blijkt hier bepalend; in de dorpen verder van de stad gelegen, spreken de inwoners vaker een dialect of streektaal en is het luisteren naar lokale en regionale media populairder (Vermeij 2015). Hetzelfde beeld komt naar voren uit onderzoek van het Sociaal Planbureau Groningen. Op het platteland verstaan meer bewoners het Gronings goed tot heel goed dan in een stedelijke omgeving. Ook spreken plattelandsbewoners het Gronings vaker (zeer) goed. Bijna alle Groningers weten hoe de Groninger vlag eruit ziet. Twee op de tien plattelanders hebben de vlag in hun bezit, tegenover 7% van de stedelingen. Opvallend is dat er geen verschillen tussen stad en platteland zijn wanneer het gaat om het Groninger volkslied. Acht op de tien Groningers zijn

hiermee bekend en bijna al deze mensen kunnen het volkslied (deels) meezingen. Blijkbaar is het volkslied voor alle Groningers een traditie die voor culturele binding zorgt.

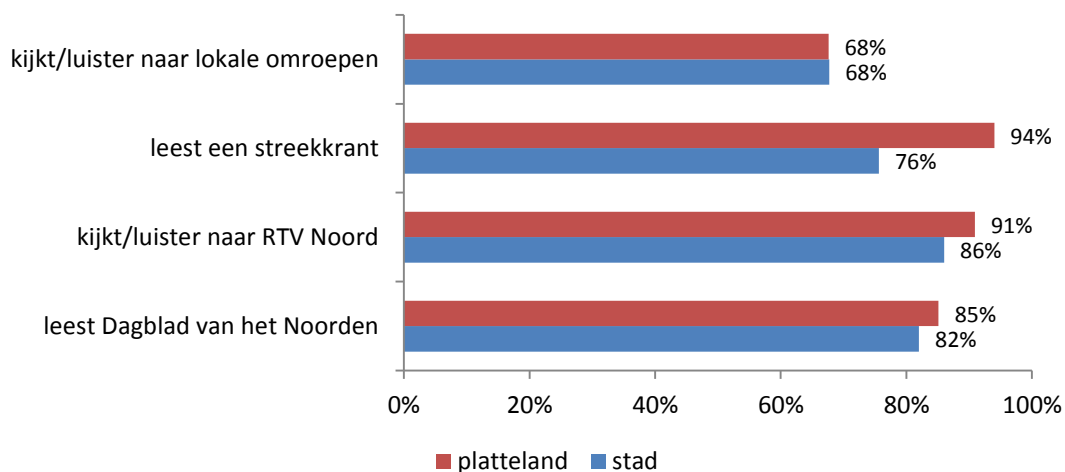
Figuur 3. Lokale tradities naar stad, platteland (% , N=1.426)

Bron: Groninger panelonderzoek Trots op Groningen, 2014

We zien ook dat de inwoners van het platteland van Groningen vaker lezen, luisteren en kijken naar regionale en lokale media dan inwoners van de stad. Deze verschillen komen nog duidelijker naar voren wanneer alleen het dagelijkse gebruik wordt bekeken. Blijkbaar willen plattelanders vaker dagelijks op de hoogte zijn van het provinciale nieuws.

Figuur 4. Gebruik van regionale en lokale media (% , N=1.426)

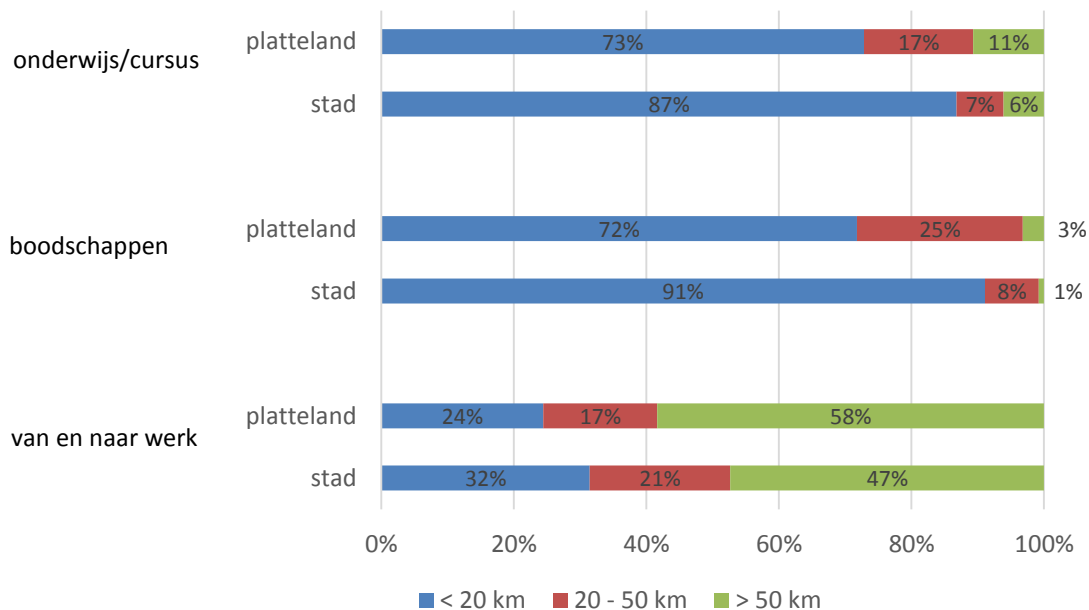

Bron: Groninger panelonderzoek Trots op Groningen, 2014

Langere reistijd naar voorzieningen, werk en studie

Een derde vorm van lokale binding die het SCP onderscheidt, is de functionele binding. Het gaat dan om die plekken waar mensen hun werk doen, onderwijs volgen, naar winkels gaan en andere dagelijkse bezigheden uitoefenen. Zoals we kunnen verwachten, reizen bewoners van het platteland verder naar hun werk, studie of voor de boodschappen (figuur 5). In de loop van de jaren zijn steeds meer voorzieningen uit de vooral kleine dorpen verdwenen, zodat bijvoorbeeld de boodschappen buiten het eigen dorp gedaan moeten worden. Ook werk en studie zijn belangrijke redenen om buiten het dorp te zijn (Vermeij 2015).

Figuur 5. Aantal kilometer dat gemiddeld per week* wordt afgelegd voor werk, boodschappen, studie (% , N=1.187)

Bron: Groninger panelonderzoek Mobiliteit, 2014

*Met 'per week' wordt een doorsnee week bedoeld, dus bijvoorbeeld geen vakantie week

De cijfers hebben betrekking op bewoners met betaald werk (>12 uur) en bewoners die een onderwijs/cursus volgen.

Samenvattend

De lokale binding op het platteland van Groningen blijkt duidelijk sterker dan in de stedelijke gebieden. Zeker wanneer het gaat om de sociale en culturele binding, oftewel de contacten die men heeft in het eigen dorp, de betrokkenheid bij de eigen woonomgeving en het gebruik van regionale en lokale tradities en media. Voor het platteland kan dit voordelen bieden in het huidige sociale klimaat. Op tal van terreinen verwachten provinciale en lokale overheden namelijk veel van de (vrijwillige) inzet van burgers. In hoeverre dorpsbewoners zich door deze sterkere lokale binding daadwerkelijk meer voor elkaar en hun dorp inzetten, en hoe dit op de langere termijn zich zal ontwikkelen, moet blijken en verdient nader aandacht.

Vragen?

Heeft u vragen over bovenstaande uitkomsten of over het Groninger Panel? Neem dan contact op met Carola Simon: c.simon@sociaalplanbureau groningen.nl, 06-52888696

Gebruikte literatuur

CBS (2013). Veiligheidsmonitor 2012. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Simon, C., L. Vermeij en A. Steenbekkers (2007). Het beste van twee werelden. Plattelanders over hun leven op het platteland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Sociaal Planbureau Groningen (2013). Sociale samenhang in de provincie Groningen.
<http://www.sociaalplanbureaugroningen.nl/sociale-samenhang/>

Vermeij, L. (2015). Dichtbij Huis. Lokale binding en inzet van dorpsbewoners. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau